1. aarg. Nr. 10.

Anarkisten

Abonnement mottas paa postkontorer i in- og utlan. I Kr.a: Vibes g. 8, 4. et. og Fredensborgv. 11, 6. etg. værelse 3.

Redaktør: KRISTOFER HANSTEEN, Vibes gate 8, 4. etg.

Torsdag 1. september.

„Anarkisten" har nu, for at kunne bestaa, maattet anskaffe sei skrift selv. At skaffe qenge til dette og faa det inrettet, tok tid, derfor er dette nummer saa meget forsinket. Nu er alt dette i orden, saa at „Anarkisten" herefter kan utkomme regelmæssi.

Bismarck er død.

—o—

Bismarck var i en mennneskealder den tyske stats ledende aan og bestemmende vilje. Ingen i dette aarhundrede har i den grad som han hævdet statsideen og søkt at jøre en virkelihet paa grunlag av denne falske forestilling. Han ville lave noet i Tysklan, som han kalte den tyske statsenhet. For at opnaa dette søkte han paaskud til strid med Frankrig, og ved rænker og bedrag fik han dette til at erklære Tysklan krig. Da Frankrig var overvunnet, foreslo han i Paris for de tyske fyrster, at Tysklan skulle være „en riksenhet". Fyrsterne vedtok det, og Bismarck forkynte for alle mennesker i Tysklan, at de dannet et statssamfun. For at dette orgyderi skulle bli uimotsakt og for at faa befolkningen til at foreta noet i overensstnmmelse med denne falskhet, anvente nu Bismarck vol og politik. Han forfulte alle „statsfarlie" personer paa det grusomste. Agitation for at faa denne tingenes tilstan, som Bismarck hadde faat oprettet, væk, blev straffet med fængsel, ofte i mange aar. Han søkte støtte i bourgeoisiets statsbegreper. Den internationale arbeiderbevægelse blev kvalt med vol og makt i Tysklan som i andre lanne og dens foreninger forbut. Karl Marx hadde i aarene før den tid præket om sin fremtidsstat, der skulle overta produktionen, om lovlydihet og om valgmanøvrer. En del av Internationales medlemmer var paavirket derav, og da Bismarcks unnertrykkelse av al annen arbeiderbevægelse kom, gik arbeiderbevægelseas strøm in i de av ham opsatte riksdagsvalgrammer. Da dette var kommet i go gjænge, forbød Bismarck ossaa den socialdemokratiske vælgeragitation; og dette mottok den nu i lovlydihet opøvete tyske arbeiderbevægelse med lydihet; kun Most boiet sei ikke og maatte derfor snart se at unkomme til Amerika. Efter dette har den tyske arbeiderbevægelse agiteret for den navnløse tomhet, der efter Bismarcks fal atter fik lov til at anta navnet det tyske socialdemokrati. Bismarck hadde naaet, vad han ville; der var allerede før hans død ikke mere liv i den officielle tyske arbeidervægelse, en der nu er i ham selv.

Den man, der drev den heftiste revolutionære agitation i Tysklan i Bismarcks tid, var August Reinsdorf. Han erklærte hele den tyske riksenhet for intet at være. Han blev stærkt forfult. Han var i fængsel, og efter dette maatte han vanke om fra sted til sted baade i Tysklan og i andre lanne. Han led nød; overalt var politiet efter ham, naar han drev agitation; han blev utvist av byerne og av de forsjellie „enkeltstater i den tyske riksstat". Tilslut unfanget han en attentatsplan mot Bismarck og hans „herre" Wilhelm; men da han selv blev syk ved den leiliheт, som han hadde tænkt at benytte (avsløringen av et seiersmonument ved Rhinen), maatte han overlate planen til 2 andre. Attentatsplanen, at sprænge det keiserlie tog i luften, mislykkedes, da lunten var blit vaat av duggen, og ingen viste, at der hadde været noen saadan. Først adskillie aar efter skrøt en av dem, der hadde været med i forsøket paa at realisere Reinsdorfs plan, da han var ful, av vad han hadde hat fore, uten dog at nævne Reinsdorfs navn. En go tid efter blev Reinsdorf atter fanget, og man satte ham da unner krigsforhør angaaene den mislykkete attentatsplan, som man nu viste om. Reinsdorf, der da hadde faat tæring paa grun av alle sine lidelser, erklærte, at han hadde unfanget planen, men hadde maattet overlate til andre at realisere den, da han var syk. Saa grusomme var den tyske statsillusions vogtertigere, at de dømte Reinsdorf og de to andre til døden for en attentatsplan, som for mange aar siden ikkn var blit realiseret.

Reinsdorf gik paa skafottet med en munter strofe av en sang paa læben. Strofen lyder omtrent saa: „Gut, skal du dø? Hele dit liv blir ikke langt!"

Ingen i dette aarhundrede har j den grad været en byrde for alle de andre mennesker i det lan, vor han bodde, som Bismarck. Den Bismarckske militarsime har bret sei over hele verden, derfor blev han til ulykke for alle mennesker. Bismarck var symbolet paa illusionerne blant befolkningen i Tysklan, og han laa likesaa tungt over denne befolkning som dens egen overtro. De, der ikke hadde illusionerne, blev forfulte som kjættere.

Bismarck uttalte paa sine gamle dage, at han ikke hadde været lykkeli, sjønt ban hadde opnaaet det, som han ansaa for goder j livet, og det er den overtroiskes kjennemærke.

Fagforeninger og socialdemokrati.

I disse Dage har den forlorne socialdemokratiske presse paa en iøinefaldende Maade markeret sin Stilling som „Arbeider-Organ"; den har vist rent politisk Flag, vist, at den underordnede alt under sin partipolitik, og derved er den nu sunket ned mellem alle de politiske Avisubetydeligheder. Lad den hyppe sine politiske Kartofler i Fred; den selvbevidste Arbeider, der er klartseende nok til at forstaa, hvad han har at takke „Politikken" for, er iallefald færdig med den.

Først var der Redaktionsskiftet, der satte „Spidsernes" Sind i Bevægelse, og den Forhandling denne Affære affødte inden den lille „repræsentative" Klik, var noksaa karakteristisk. Man talte høit og længe om Unionsforhold, om den politiske Stilling til Militærbevilgninger, om Diplomatkneb og Advokatkneb, og man talte saa ivrigt og længe, at man ganske glemte — Arbeiderne. Og hvorfor — saadan mellem venner skulde man ikke for en Gangs Skyld være ærlige og skille sig av med den tunge Ligvogn, man slæbte omkring med og vise, at de socialdemokratiske Problemer, Staten som Generalnævner for alle menneskers tanker, Handlinger økonomiske og intellektuelle Liv gjennem det „repræsnntative System", satte alle andre Spørgsmaal i Skygge. Saa blev der da valgt en Redaktion, der sikker forstaar Oresproget: „Hensigten helliger Midlet", og som til alle Tider vil forstaa at optræde som „Parti-Organ".

Man ser det allerede. Nærværende Artikels Forfatter var endnu for et Par Dage siden dum nok til at tro, at der var en Gnist af ægte upolitisk Følelse i Bladets Arbeidervenlighed. Jeg indleverede derfor

til Bladet med Anmodning om Optagelse en Artikkel om den nye Arbeidskøberassuranceforening i Sverig; men den Maade den var skreket paa, bar ikke Parti-Stemplet, derfor vandrede den i Papirkurven. Jeg havde bl. a. skrevet, at de svenske Fagforeninger ikke stod saa høit i Selvbevidsthed og Udvikling som der norske. Gud og hver Mand ved, hvor plaget Norge og Danmark er af svenske Skruebrækkere, der i tusenvis forlader Sverrig, de daarlige Forhold tvinger dem til at udvandre, og i sin Strøm over Norge og Danmark tar de Arbeide, hvor det bydes til Kineserpris. Den norske Organisation staar ganske anderledes ung og frisk, der er Fremtidsmuligheder i den, thi den er endnu ikke forstenet i Parti-Politik. Det smagte ikke Bladet. Derimod indeholdt det samme Aften en Artikkel skrevet af den bekjendte Parti-authoritet —pp—, der holdt de svenske Fagforeninger op imod Himlen, at deres Lys kunde skinne i den norske Nat. Han havde ikke Ord, der kunde skildre de kolossale Fremskridt de havde gjort, de havde nemlig sluttet sig til det socialdemokratiske Parti. Det vil sige, nogle Stykker Arbeidere var forleden samlede og besluttede da, at alle Arbeidere i Sverrig skulde være socialdemokratiske. Hvor sørgelig lavt staar da ikke Arbeiderbevægelsen i Sverrig, naar sligt kan ske. Nogen Betydning har denne Beslutning forsaavidt ikke, men den kaster paa en høist drastisk Maade Lys over Arbeidernes Forstaaelse af sit eget Tarv. Der ser man, hvor stor Fremgang den socialdemokratiske Inkvisition har havt i Sverrig. Det gav det norske Broderorgan Blod paa Tand, derfor Politikken, Politikken over alt! Partiprogram, Partidisciplin, Partimand — saadan skal du være!

Chr.a 20. Aug. 1898. Axel Bech.

Reisningen i Spanien.

Av C. Malato i „Le Libertaire". (Fort.)

Overalt lød den længe unnertrykte nøds ville skrik: den sociale revolutions første bølger rullet frem, et forspil til den store storm, som ikke kan utebli i Spanien; larmen av dens bølger overdøvet den annen tørre politikernes rovolution, som sluknet næsten alt i fødselen.

En rent social bevægelse jennemrystet ossaa de tre provinser Alicante, Murcia og Almeria, som danner den sydøstlie del av kystgebetet.

Carthagena, det nye Carthago, som hører til forvaltningsdistriktet Murcia, provinsens hovedstad, har et revolutionært navn siden den kantonalisitske opstan i 1873. Der bor paa det mest trange rum, som vollene danner jære omkring, omtrent 70,000 mennesker. Byen er paa alle kanter omgit av temmeli betydelie høider, som av strategien er forvandlet til fæstninger. I den østlie og vestlie enne av havnen, der venner mot syd mot det blaa Middelhav, hæver sei en række toppe med skraa sider, som er jennemtrukne av skansegrave, og er forsynet med bastioner efter gammelt system og med skyts halvt efter gammelt, halvt efter moderne system. Forskansningerne fører berømte eller hellie navne, beteinende for det romantiske og kristelie Spanien: i vest Espalmador, Galeras, Atalaya; i øst San Julian og La Concepcion. Den unitariske og Castellariske republiks arme, som for et fjerdedels aarhundrede siden beleiret Carthagena og først kunne trænge in efter seks maaneters forløp og kun takket være sult og forræderi, har maattet dyrt betale bekjentskapet med disse ørnereder, fra vilke døden reinet ned.

I nor og øst ligger husklynger, lansbyer og enog virkelie byer, som er beboet av grubearbeidere, som dels atbeider for engelsk-spansk kapitals reining, andre forenet i koopetive selskaper. De betydeliste er Santa Lucia, en stor flække med stor torvhandel, som ligger noen kilometer fra Carthhgena, Herreriasbergværkerne, vori der utvinnes umaadelie mængder av kromjern, og La Union, vor der bor omtrent ti tusen grubearbeidere.

Børskursens hausse, som fra 33 procent i mars fløi op til 100 i mai og efter noen svingninger blev staaende paa 80 procent, var i La Union, aarsak til reisningen. Grubearbeiderne viste, at ertsen, som fordetmeste blev utført fra Spanien, blev betalt deres arbeidsgivere i utenlanske penge, vis værd ved kursen næsten blev fordoblet. De sammenlignet denne enorme gevinst med sine karrie lønninger, som blev utbetalt i meget tvilsomme spanske papirpenge, mens der samtidi truet fordyrelse paa alle levnetsmidler. Mens socialisterne læste sin messe i sine øde kapeller, forat 8-timersdagen skulle falle ned fra himmelen, og mens en hel del anarkister ventet, til den uvidende mængde hadde omvent sei til den rene lære, stillet grubearbeiderne i La Union sei paa bakbenene.

Om formiddagen den femte mai var mere en femtusen mennesker paa benene i den lille bys gater med det rop, som i dette øieblik runget jennem hele Spanien: „Død over tyvene! Ned med skatterne paa matvarer!" Og det blev ikke bare med ropet; der fulte handling efter: de huse. vor avgiften paa levnetsmidler var blit opkrævet, ble lagt i aske.

Det var kun bejynnelsen, ti kort efter sto raadhuset i flammer. Sultne overfalt butikkerne og tok i en fart levnetsmidlerne til sei, andre skar telegraf- og telefontraadene over rev jernbaneskinnerne op. Borgergarden vovet ikke at vise sei og var avmækti.

Opstannen lignet en lavine: mere en titusen mennesker, som hurti var kommen til fra alle sider, tok straks del i den. Omkring La Union, paa et omraade av 150 kvadratkilometer, gik levnetsmiddelavgiftshusene op i flammer, det ene efter det annet, telegraftraadene blev revet av stængerne og laa i stumper paa joren som dele av en ophakket slange. Allerede var atten mindre distrikter, firti fabrikker og omtrent to hundrede bergværker i oprørernes hænner.

For at faa et helt resultat av det, ville det ha været nødvendi, at jøre et fremstøt til Carthagena Vistnok har byens forsvarsværker et truende utseende, men paa vollene strækker kun her og der en kanon, mest av meget gammeldags typus, sin metalhals iveiret. Hæreu, som selv i sin rot er mere demokratisk en i Frankrig, hadde kansje nølet, at et tog paa titusen grubearbeidere nærmet sei, hadde kansje bragt arbeiderne i de militære værksteder til oprør og frembragt en opstan i byen. Man kan aldri vite.

Det hadde noen av dem, der deltok i reisningen, øinene aapne for, og i virvarret og tummelen jore de sei umake for at faa sine kammerater med til et tog til Carthagena. Men i denne ein, vor det sikkerli ville ha været let at danne stærke grupper, og at forbinne Carrhagena i aandeli forstan med sine omgivelser, hadde anarkisterne fulstændi forsømt at knytte forbinnelser til arbeiderbefolkningen: man hadde inkapslet sei i den rene filosofi, og derved var man naaet til uavvendelie tvistiheter: den kommunistiske kirke og den individualistiske kirke opførte sei som motstandere, skjæntes rasende og beskjæftiet sei ikke med annet, mens mausergeværernes kuler paa ti steder i Spanien jennemboret broletarernes bryst.

Vorfor skulle jei ikke skildre disse ting, som de virkeli forholler sei? Det er ikke forkasteli at nævne tingene ved sit rette navn, men det er forkasteli at jøre de naive omtaaket med pene historier, at la legender og fabler opstaa og vokse videre. Naar anarkismen unner paaskud av at ville ungaa uklarhet ville forfalle til tøilesløs doktrinarisme, til grubliseren, saa ville det være saa meget som en dødsdom for den, den ville umærkeli bli forandret fra en revolutionær bevægelse til en religion, som ville ha sin orthodoxie, sin ritus og tilslut sine ypperstepræster — vormed jei ikke vil fornærme noen av vore venner.

Saa omtrent jik det engang jendøperne.

Og unner dette manglet der flere av vore meningsfæller, vis ærlihet ikke kan antastes, slet ikke paa revolutionært sindelag, men de kom ikke fort nok ut av sine jærnespin og forsømte den time, da det spanske folk hadde bruk for dem. (Sluttes).

Det hellige ægteskab.

Av Embr, Strand.

Man kan ta en hvilkensomhelst roman, en hvilkensomhelst livsskildring man vil, overalt støder man paa et fænomæn, som kaldes „kjærlighed", „forlibelse", „forelskelse", o. m· — kjært barn har mange navne ved vi. — Denne „kjærlighed" ender som oftest med, at vedkommende faar hinanden ɔ: de gifter sig, de intræder i ægtestanden. Naar man analyserer denne følelse, som gaar under navn af kjærlighed, vil man finde, at hele aarsagen til den bestandig maa søges i kjønsdriften og ønsket om dennes tilfredsstillelse ved det individ af det annet kjøn, som vedkommende er „forelsket" i. Derfor ser vi jo, at de elskendes maal og høieste ønske er at bli gifte: erholde præstens eller byfogdens tilladelse til at ha kjønslig omgang med hinanden. Præsten og lovens haandhævere, som har fundet, at det var et meget nemt middel til at faa folket i sin magt og til at udpresse penge av det, har nemlig tiltaget sig overopsynet baade med ægteskabernes indgaaelse og deres overholdelse, og derved er ægteskabet blevet til saa frygtelig en tvangsinstitution, som det nutildags er.

Naar man skal forstaa ægteskabet, maa man først og fremst gjøre sig rede for, hvorfor folk gifter sig.

Det vigtigste svar er, som vi har set: For at vedligeholde slægten, tilfredsstille sin kjønsdrift. Dernæst er ægteskabet, især for kvinnen, et middel til at bli forsørget. Hun er simpelthen nødt til at gifte sig. Kan der vel tænkes et mere utrosteligt liv end det, som de fleste „gamle jomfruer" fører. For det meste nødte til at slide og slæbe hos andre, ingen at sørge for, ingen at dele sorg og glæde med og intet andet at arbeide for en sin egen mave. Desuten plaget av utilfredsstillet kjønsdrift og maaske samvittighedsnag over, at hvis de havde baaret sei anderledes ad, kunde de maaske ossaa ha faaet sei en mand. — For pebersvenden er ret jo ganske anderledes let at undvære ægteskabet. Han har jo ogsaa meget lettere ved at skaffe sig kjønslig omgang udenfor ægteskabet en pebermøen.

Her kommer vi in paa en meget mørk side af vort samfund, nemlig prostitutionen. Aarsakerne kan være flere, men at mandfolkene søger de stakkels prostituerede kvinder, er nok særlig, fordi de ikke kan eller ikke vil gifte sig, eller ogsaa fordi de er ulykkelig gifte. Kan der vel for folk med lidt finfølelse være noget særlig tiltrækkende at ha omgang med saadanne fruentimmer, som man ovenikjøbet ikke kan være sikker for at bli smittet af? At de alligevel gjør det, viser paa den ene siee, hvor stærk kjønsdriften er, og paa den anden side, at de ikke paa anden maade kan faa sin trang tilfredsstillet, saaledes som ægteskabet nu er indrettet. Enten kan de ikke gifte sig. De har kanske fundet sin udvalgte, har friet og faaet ja og forsaavidt er alting vel. Men der er saa ulykkelig mange „hensyn" at tage. De maa ha noget at leve af, for de kan sætte hus. Saa gaar de der og stræber og strider i mange, lange aar, længes efter at tilhøre hverandre, men samfundet hindrer. Kanske kan de alligevel ha kjønslig omgang med hinanden; saa bruger de „midler" og driver legen i dybeste hemmelighed, saa de kanske kan rage op i mange slags baade aandelig og legemlig uheldige omstændigheder. Eller ogsaa søger de, hvad de trænger paa andre omraader; gutten gaar paa gaden, og pigen finder ogsaa en udvei. Kanske blir de onanister. Saa paadrager de sig snart alskens sygdomme og ulykker. (Forts.)

Det glæder os, at ossaa bladet „Arbeideren" i Kristiania nu uttaler den mening, at det er en uting, at fagforeninger tilhører politiske partier. Vi ville ønske, at „Arbeideren"s læsere, der for en stor del staar i de fagforeninger, som har dannet „Norsk fagforbun", der har sluttet sei til venstrepartiet, ville ta dette tilfølge og melle sine foreninger ut av venstreforbunnet. Vi ville da kansjo med tiden her i lannet faa fagforeninger, vor de fleste av fagenes arbeidere stod, da ingen var skjøvet væk fra fagforeningen paa grun av dens politiske partitagen. Det har jo stadi vist sei, at fagforeninger, der sto i et politisk parti, har unnerstøttet streik av arbeidere, der ikke sto i dette parti. Det er derfor ingen fare for noen fagforening ved at melle sei ut av noet parti. Naturlivis. Unnerstøttelsen ville jo bli jensidi, saa alle parter ville staa sei paa, at unnerstøttelsen vedblev. Det er ingen tvil om, at den jensidie unnerstøttelse ville bli større, naar alle fagforeninger sto uten de politiske partimærker som skillemur. Saa ville man faa noet annet en disse halvt tapte streiker, som man desværre har havt ikke saa fa av i de senere aar, især her i Kristiania.

Der er innen fagforeningerne i Kristiania ikke saa faa, som er for, at deres forening bør melle sei ut av det politiske parti, vori den star. Men til værket! Jør det! Tiden gaar, og imillertid opholles arbeiderne med den ufrugtbare politik, og mød kongresser, der tilmed er kostbare, hvor der diskuteres om valgtaktik og pavens skjæg.

Arbeidere, mel deres fagforeninger ut av de politiske partier. Læg deres aandelie interesser ovar fra de politiske spørsmaal over paa spørsmaalet om, vordan dere kan jøre dere fri av bourgeoisiets aag; befat dere med de store menneskelie spørsmaal, som er oppe i vore dage, spørsmaalene, om vordan alle mennesker kan bli trygge for livets ophol og lykkelie. Men disse spørsmaal kan man ikke komme paa det rene med ved overfladisk at tænke paa dem engang imellem; man maa sætte sei grundi in i dem, tænke og studere de mængder av forslag og ideer, som er uttalt av utallie, der har tænkt over disse spørsmaal. Og naar man har dannet sei en mening om dem, maa man ikke slaa sei til ro, men det jæller at jennemføre meningen, at løse spørsmaalet; og man maa altid lægge mærke til alle de nye meninger, som blir fremsat, saa at man stadi kan faa lære nyt, der letter en i at løse opgaven.

Ditse spørsmaal bør ossaa diskuteres i fagforeningerne. Men en fagforening bør ikke opsætte en bestemt mening om maaten at løse spørsmaalet paa som sin, med andre or anta et program. Fagforeningen bør staa aapen for alle med alle meninger, og ingen bør skræmmes bort deɹved, at foreningen opsætter en beseɯt mening som sin, altsaa som sine medlemmers mening; den utenforstaaende deler kansje ikke denne mening og unlater derfor at melle sei in. Der vil ossaa altid innen fagforeningen være folk av forsjellie meninger om spørsmaalene. Naar en forening fastslaar en mening som sin, fører det i almindelihet til diskussionens ophør; det er engang fastslaat, hvad foreningen mener, og man ophører at tale mere om den ting; dermed ophører medlemmernes utvikling, og saa langt fra, at spørsmaalets løsning fremmes, fører det til, at spørsmaalet skyves hen og glemmes.

Ufint.

Den danske „Social-Demokraten" indeholder den 28de juli under overskriften: „Ny jord. Socialismens seiersgang" et længere uddrag av anarkisten Krapotkins bog: "Erobringen af brødet", der nylig er udkommet i oversættelse paa dansk. Vi anarkister kan naturligvis kun ytre vor levende glæde over, at Krapotkins og dermed de anarkistiske ideer vinder saa stor udbredelse som mulig. Jo mere udbredt hans skrifter blir, desto bedre. Derimod skal vi dog ikke undlade at bemærke, at det ser lidt underligt ud, at „Social-Demokraten" slet ikke anfører forfatterens navn, hverken over eller under artiklen, hvorved det let faar udseende af, at denne forfatter er bladet selv. Tidligere har bladet ogsaa aftrykt artikler af Krapotkin, (som vi har beviser for, det heller ikke er kommen ganske ærligt til); men Krapotkins navn har da altid staaet under, ganske vist har den da som nu og overhodet hver gang Krapotkins navn har været omtalt, gjort sig skyldig i den beklagelige feiltagelse (?) at kalde ham socialdemokrat eller socialist (i „Social-Demokraten"s betydning af ordet), skønt alle andre mennesker ved, at han er anarkist og netop i denne sin bog „Erobringen af brødet" særlig ivrigt bekjæmper „socialdemokraterne. Ja, selv et lille blad i København: „Folkets avis" maatte korrigere „Social-Demokraten" i dette punkt. — Med det samme kunde bemærkes for atter at fremhæve et tegn paa bladets begrebsforvirring, at det for faa dage siden kaldte det af daværende kultusminister Goos i sin tid støttede blad „Den ny socialist" anarkistisk, skønt alle og enhver ved, at det var socialistisk, og at der ikke var en tøddel af anarkisme deri.

*

Men endnu en ting maa jeg bemærke angaaenee den først omtalte artikkel af Krapotkin: Den har som sagt til overskrift: „socialismens seiersgang". Den begynder med det første kapitel af Krapotkins bog. Kapitlet har til overskrift: Vore rigdomme, og der aftrykkes ordret følgende:

Menneskeheden er gaaet et lille stykke vei siden hine henrundne tider, da mennesket forfærdigede simple flintredskaber, levede af jagtens slumpetræf og ikke efterlod børnene anden arn end et ly under klipperne og nogle tarvelige stenredskaber — og saa naturen, den umaadelige, ufattelige og skrækkelige natur, som de maatte kæmpe med for at opholde deres usle liv. —

I denne møisommelige tidsalder, som har varet tusinder af aar, har menneskeslægten dog ophobet en uhyre skat. Den har ryddet jordbunden, udtørret sumpene, nedhugget skovene, anlagt veie, bygget opfundet, iagttaget og tænkt, skabt sammensat værktøi, fravristet naturen dens hemmeligheder, tæmmet dampen saa fuldstændig, at det civiliserede menneskes barn fra fødselen af forefinder til sin tjeneste hele den umaadelige kapital, som er ophobet af de foregaaende slægter. Og denne kapital sætter han nu istand til, alene ved sit og ved andres arbeide at vinde rigdomme, som overgaar orientens drømme i „Tusind og en nat".

Jordbunden er for endel ryddet, færdig at modtage forstandig pløining og udvalgt sædekorn og til at smykke sig med rige avlinger — mere end nok til at tilfredssstille alle menneskehedens behov. Dyrkningsmidlerne er bekjendte.

Paa de amerikanske præriers jomfruelige jordbund frembringer 100 mennesker ved hjælp af kraftige maskiner paa nogle maaneder det fornødne korn til livsophold for 10,000 personer i et helt aar. Der, hvor man vil drive avlingen op i det dobbelte, tredobbelte, hundrededobbelte, gøder (skal være: gør) man madjord, giver hver plante den pleie, som passer for den, og høster uhyre avlinger. Og medens jægeren fordum maatte underlægge sig mange mil for at finde næring til sin familie, faar den civiliserede mand med langt mindre møie og sikrere alt, hvad og han behøver til livsophold for sig sine, til at vokse paa en tusindedel (skal være $^1/_{10000}$ af dette fladerum.

I bogen kommer der nu følgende stykke, som uden videre springes over i „Social-Demokraten"s artikkel, uvist af hvilken grund:

Klimaet er ikke længer nogen hindring. Mangler der sol, erstatter man den ved hurtig varme, og man ogsaa skal bruge lys for at fremskynde væksten. Med glastag og varme vandledninger avler man paa et givet fladerum ti gange saa meget som før.

Saa tager artikkelen fat igjen og citerer ordret resten af det første afsnit af „Vore rigdomme":

Paa industriens omraade er de opnaaede vidundere endnu mere slaaaende. Med de moderne maskiner, disse intelligente væsener — frugten af 3—4 slægtled af for det meste ukjendte opfindere —, fabrikerer 100 mennesker paa 2 aar klæder for 10,000 mennesker. I de vel indrettede kulgruber fremdrager 100 mennesker hvert aar kul nok til varme for 10,000 familier under et strengt klima.

Og uagtet kun et lille mindretal saavel i industrien som i jordbruget og hele vor samfundsorganisation, nyder godt af vore forfædres arbeide, er det ikke desto mindre sikkert nok, at menneskeheden allerede nu skulde kunne skaffe sig en tilværelse i rigdom og luksus alene med de tjenere af jern og staal, de nu har.

Ja vist er vi rige, langt rigere end vi ved af. Rige nok ved det, vi allerede har; endnu rigere ved det vi kan frembringe med det nuværende værktøi. Uendelig meget rigere ved det, vi kan udvinde af vor jordbund, vore fabrikker, vor videnskab og tekniske kundskab, dersom de blev anvendte til at skaffe alle velvære."

Nu springes der pludselig i „Social-Dem."s artikel over til Elisée Reclus' fortale, af hvilken det plukker stykker ud hist og her. Der begyndes s. 12 lin. 4: „I vor (skal være en) tidsalder, hvor alle ædle og tapre mænd og kvinder søger at gjøre deres ideal af samfundsretfærdigheden til levende virkelighed, indskrænker vor ærgjerrighed sig ikke til at erobre det tørre brød, selv med smør og ost paa. Man maa ogsaa erobre alt det, som er nødvendigt og nyttigt til livets bekvemmelighed. Vi maa kun sikre alle den fulde tilfredsstillelse af fornødenheder og nydelser. Saalænge vi ikke har gjort denne første erobring, saalænge der er fattige iblandt os". er det en bitter spot at give navnet „samfund" til denne samling af mennesker, som hader og træder hinanden ud ligesom vilde dyr paa kamppladsen.

Nu springes der over paa s. 13 linie 18: „Spasmagere tale om „aarhundredets ende" for at latterliggjøre den elegante rigdoms laster og udskeielser; men der handles her om noget ganske andet end „aarhundredets ende"; vi kommer til enden af en tidsalder, et hovedafsnit af historien. Det er den gamle civilisation, hel og holden, vi ser gaa til grunde. Den stærkeres ret og øvrighedens vilkaarlighed, den strenge jødiske overlevering og den grusomme romerret skræmmer os ikke længere. Vi bekjender en ny tro, og saasnart denne tro, som paa samme tid er viden, er blevet alle deres eiendom, som søger sandheden, skal den virkeliggjøres, ti den første historiske lov er den, at samfundet omdanne.ı sig efter sit ideal. Hvorledes skulde forsvare af den forældede tingenes orden kunne holde den oppe? De tror ikke længere; uden fører og uden fane kjæmper de i blinde. Mod reformatorerne har de love og rifler, politi og kanoner, men alt dette kan ikke veie op mod en tanke, og hele det gamle styre med sin vilkaarlighed og undertrykkelse er bestemt til snart at forsvinde i sagnhistorien.

Den forestaaende revolution, hvor indgribene den den kan blive i menneskehedens udvikling, vil visselig ikke skille sig fra tidligere revolutirner ved at gøre et pludseligt spring. Naturen gjør intet spring. Men man kan sige, at gennem tusind begivenheder, tusind dybtgaaende ændringer er det socialistiske (i Krapotkins bog staar anarkistiske) samfund allerede for længe siden i fuld vækst. Det viser sig overalt, hvor den fri tanke løser sig fra dogmets bogstav, overalt, hvor forskeraanden ikke længer vedkjender sig de gamle formler, hvor den menneskelige vilje aabenbarer sig i fri handling, overalt, hvor ærlige mennesker, som reiser mod al tvandstugt, frivillig forener sig om at oplyse hinanden og om at gjenvinde sin andel i livet."

Her stanses der nu midt i en sætning s. 14 midt paa siden I bogen staar der: „. . . og den fulde tilfredsstillelse af sine fornødenheder, uden nogen overherre o. s. v.

Nu sprinhes der atter over til s. 16, lin. 14:

Materielle væsener, som vi er, har vi vistnok den svaghed at tænke paa maden, ti vi har ofte manglet den, og millioner af vore brødre (i bogen staar: russiske brødre, zarens undersaatter og andre millioner foruden dem, der mangler o. s. v.) mangler i dette øieblik. Men foruden brødet, velværet og slle de fællesrigdomme, som vort jordbrug kan skaffe os, ser vi langt borte en ny verden opstaa for vore øine . . ." Her springes følgende sætning over: „. . . hvor vi kan elske hinanden i fuldt maal og tilfredsstille den ædle lidenskab for idealet, som de æteriske elskere af det skjønne, der med foragt ser ned paa det materielle liv siger at være deres sjæls uudslukkelige hunger og tørst . . ." og saa aftrykkes atter en sætning: „Naar der hverken er rig eller fattig længere, naar den sultne ikke længere ser paa den mætte med misundeligt øie, kan det naturlige venskab gjenfødes blandt menneskene ."

I stedet for de næste 3 linier, som staar i bogen:

„og fællesansvarets religion, som nu er udslukket, skal indtage pladsen istedetfor denne svævende religion, der maler flygtige billeder paa himmelens skyer — har de uden videre indset noget selvlavet, som uden tvivl passede dem bedre, det andet vilde vel komme i strid med et av bladets programpunkter: „religionen er en privatsag". — Der staar nemlig: „og vi befries for disse elendige pengesorher, som forgifter vor tilværelse:

De næste 4 linier har de atter sprunget over og aftrykt følgende: s. 16 lin. 2: „Da kan enhver frit gaa sin egen vei. Arbeidsmanden skal gjøre det arbeide, som behager ham; forskeren skal studere uden bahtanke; kunstneren skal ikke længere vanære sit skjønhedsideal for brødets skyld, og som venner skal vi herefter i enighed virkeliggjøre de store ting, digterne har anet."

Dette sidste danner de slutninhen paa denne mærkelige omarbeidede og „forbedrede" artikel. At der endnu af Reclus's fortale resterer ca. 12 linier, tilføies kun for fuldstændighedens skyld.

Vera.

Authen & Petlitz bogtrykkeri.